

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра фінансів (№ 604)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК
Філю Л. О. Філіпковська
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 30 » 08 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОBOB'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Фінанси

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань:

07 Управління та адміністрування

28 «Публічне управління та адміністрування»

05 Соціальні та поведінкові науки

29 Міжнародні відносини

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність:

051 «Економіка»

075 «Маркетинг»

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

281 «Публічне управління та адміністрування»

292 «Міжнародні економічні відносини»

071 «Облік і оподаткування»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

073 «Менеджмент»

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування», «Менеджмент
організацій і адміністрування», «Облік і оподаткування», «Експертиза товарів та послуг»,
«Маркетинг», «Економіка підприємства», «Управління проектами», «Міжнародна
економіка»

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2019 рік

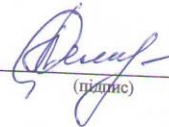
Робоча програма «Фінанси»
(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 051 «Економіка», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 281 «Публічне управління та адміністрування», 292 «Міжнародні економічні відносини», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент».

освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування», «Менеджмент організацій і адміністрування», «Облік і оподаткування», «Експертиза товарів та послуг», «Маркетинг», «Економіка підприємства», «Управління проектами», «Міжнародна економіка».

«29» серпня 2019 р., – 18 с.

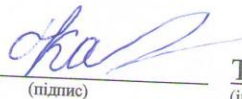
Розробник: Дем'яненко О. С., к.е.н.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри «Фінансів»
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Т. В. Калінеску
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 4	<p>Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u> <u>28 «Публічне управління та адміністрування»</u> <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> <u>29 Міжнародні відносини</u> <small>(шифр і найменування)</small> Спеціальність <u>051 «Економіка»</u> <u>075 «Маркетинг»</u> <u>076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u> <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u> <u>292 «Міжнародні економічні відносини»</u> <u>071 «Облік і оподаткування»</u> <u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u> <u>073 «Менеджмент»</u> Освітня програма <u>Фінанси, банківська справа та страхування</u> <u>«Менеджмент організацій і адміністрування»</u> <u>«Облік і оподаткування»</u> <u>«Експертиза товарів та послуг»</u> <u>«Маркетинг»</u> <u>«Економіка підприємства»</u> <u>«Управління проектами»</u> <u>«Міжнародна економіка»</u> <small>(найменування)</small> Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)</p>	Цикл загальної (професійної) підготовки нормативний
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 4		2019/2020
Індивідуальне завдання		Семестр
Розрахункова робота <small>(назва)</small>		3 -й
Загальна кількість годин – 56*/ 120		Лекції*
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 4		32 години
	Практичні, семінарські*	
	24 годин	
	Лабораторні*	
	Самостійна робота	
	64 годин	
	Вид контролю	
	модульний контроль, іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

$$56/64 = 0,88.$$

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення: метою викладання навчальної дисципліни «Фінанси» є отримання студентами системних знань щодо загальних закономірностей розвитку сучасних фінансових відносин на рівні світової фінансової політики, на рівні держави й окремого підприємства. Надання студентам базових знань з теорії та практики фінансових відносин, що виникають між суб'єктами ринкової економіки, а також механізмів й організаційних структур, які забезпечують функціонування фінансової системи країни.

Завдання: засвоєння студентами теоретичних основ фінансів, оволодіння знаннями закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів господарювання, домогосподарств, застосування їх на практиці фінансової роботи; визначення сукупності заходів щодо забезпечення використання фінансів як важелів економічної політики держави.

.....

Результати навчання: студент повинен

знати:

- сутність, функції та роль фінансів у ринковій економіці;
- закономірності еволюційного розвитку фінансових відносин;
- теоретичні основи державних, корпоративних і міжнародних фінансів;
- засади функціонування фінансової системи держави;
- основні напрями та методи фінансової політики держави;

повинен вміти:

- об'єктивно оцінювати сутність і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів, фінансів суб'єктів підприємницької діяльності та фінансів домогосподарств;
- аналізувати закономірності еволюційного розвитку фінансів у перехідній економіці України;
- визначати ефективність фінансової політики як важливої складової економічної і соціальної політики держави;

мати навички:

- розкривати шляхи використання закономірностей розвитку державних, корпоративних і міжнародних фінансів у практиці фінансової роботи;
- самостійно аналізувати сукупність заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Фінанси» ґрунтується на досягнутих студентами компетентностях з дисциплін «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економічна теорія» та є базовою для вивчення таких дисциплін, як «Гроші та кредит», «Фінансовий менеджмент».

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Суть фінансів, фінансова система країни

Вступ до навчальної дисципліни “ Фінанси”

Мета та основні завдання вивчення навчальної дисципліни «Фінанси». Міжгалузевий характер навчальної дисципліни та її взаємозв'язок з іншими економічними дисциплінами. Роль курсу «Фінанси» у формуванні фахівців за профілем – економіст.

Тема 1. Сутність та функції фінансів

Предмет науки про фінанси. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Фінанси як економічні, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, характерні риси та суспільне призначення. Мікро- і макрорівні вивчення фінансів.

Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.

Фінанси, особливості їх функціонування – економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави. Відбиття специфіки товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки на фінансових відносинах.

Функції фінансів: розподільча, контрольна, регулююча. Прояви розподільчої функції фінансів у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту.

Сутність контрольної функції фінансів, її реалізація в організації контролю за розподілом і цільовим використанням грошових фондів.

Сутність та значення регулюючої функції фінансів.

Сутність і джерела формування фінансових ресурсів. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси. Фінансові ресурси держави, підприємств і населення.

Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм

Поняття фінансової системи. Фінансова система як об'єкт управління. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою. Сфери та ланки фінансових відносин, їх взаємозв'язки.

Державні фінанси як провідна складова централізованих фінансів суспільства. Державні фінанси та їх ланки: державний бюджет і місцеві бюджети, державні цільові фонди; фінанси державного сектора економіки, державний кредит, резервні та страхові фонди органів державної влади.

Фінанси суб'єктів господарювання та їх роль у розвитку національної фінансової системи. Складові фінансів суб'єктів господарювання: фінанси комерційних підприємств і організацій, фінанси некомерційних підприємств та організацій.

Фінансовий ринок як складова фінансової системи держави; Структурні складові фінансового ринку: ринок грошей, ринок кредитних ресурсів, ринок цінних паперів, ринок фінансових послуг.

Роль міжнародних фінансів у розвитку інших складових фінансової системи держави.

Фінансова політика – складова частина економічної і соціальної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики. Стратегія й тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Поняття про управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Органи управління фінансами та їхні функції.

Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів. Зведений фінансовий баланс держави. Зміст фінансового планування під час трансформаційних зрушень.

Фінансовий контроль. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю. Органи, що здійснюють фінансовий контроль.

Фінансове право. Правове регулювання фінансових відносин. Розвиток фінансового законодавства в Україні.

Тема 3. Податкова система держави

Історія виникнення податків як економічної категорії. Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків. Характерні риси податків, відрахувань і платежів. Взаємозв'язок з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна).

Елементи податку. Принципи оподаткування. Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки. Різновиди ставок податків, зборів, мита (адвалорні, специфічні, змішані). Порівняльна характеристика податків різних країн.

Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і методи її побудови. Структурна побудова податкової системи. Податкова система України, основні етапи її становлення.

Податкова політика. Податкова служба, склад податкової служби України.

Змістовий модуль 2. Бюджетні відносини та державні фінанси

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Сутність бюджету як економічної категорії. Призначення та роль бюджету державні Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин. Функції бюджету. Бюджет як основний фінансовий план держави. Провідна та координуюча ролі бюджету у системі фінансових планів. Показники стану бюджету – бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит.

Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту. Класифікація бюджетного дефіциту. Динаміка бюджетного дефіциту в Україні.

Особливості державного бюджету на поточний рік.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні. Поняття фінансової автономії та показники її рівня.

Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організація. Бюджетне регулювання. Бюджетне субсидіювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Тема 5. Державні доходи та видатки

Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів.

Централізовані державні доходи: доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів.

Доходи державного бюджету. Форми їх вияву та матеріальне втілення. Класифікація доходів державного бюджету. Принципи організації системи доходів бюджету та джерела їх формування. Методи формування доходів державного бюджету.

Податкові надходження. Державні позики, емісійний дохід та їх значення у системі доходів бюджету. Неподаткові доходи бюджету, їх склад і призначення.

Децентралізовані державні доходи. Доходи державних підприємств та організацій складова частина державних доходів. Прибуток державних підприємств.

Сутність, характеристика, склад державних видатків. Класифікація державних видатків. Фактори, що визначають структуру державних видатків.

Сутність і принципи кошторисного фінансування. Кошторис: види та його основні елементи.

Сутність і роль державних цільових фондів на сучасному етапі. Об'єктивна необхідність їх створення. Класифікація державних цільових фондів, доходи та витрати державних цільових фондів. Проблеми і перспективи їхнього функціонування.

Якісна характеристика державних видатків, принципи їх організації. Методи і форми фінансування державних витрат. Бюджетні кредити. Державні дотації. Державні гарантії.

Тема 6. Державний кредит й державний борг

Суть і значення державного кредиту. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти. Об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту. Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств та організацій. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу в державі. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних і регіональних потреб.

Відмінності державного кредиту від банківського. Форми та види державного кредиту.

Позики, їх класифікація за правом емісії, формами виплати доходів, методами розміщення, термінами погашення та іншими ознаками.

Види державних боргових цінних паперів, їх характеристика та законодавче регулювання. Емісія державних боргових цінних паперів: вибір їх видів, обґрунтування термінів обігу, форми виплати доходів тощо.

Капітальний і поточний, внутрішній і зовнішній державний борг. Поняття державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом. Методи управління державним боргом. Кількісний аспект державного боргу та проблеми його сплати в Україні.

Змістовий модуль 3. Фінанси суб'єктів господарювання та фінансовий ринок

Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій

Необхідність і сутність фінансів підприємств. Фінанси підприємств – основа фінансової системи держави. Функції фінансів підприємств та принципи їх організації. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання. Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу.

Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств, особливості їх формування в умовах ринку. Склад грошових фондів і доходів, порядок їх утворення і використання в умовах ринку.

Економічні методи й способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування доходів. Поділ коштів підприємства на власні та залучені. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл. Види витрат. Собівартість продукції, робіт, послуг та її складові.

Економічний зміст прибутку, його склад. Особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності. Види прибутків. Розподіл і використання прибутку.

Фінанси неприбуткових організацій. Види неприбуткових організацій. Особливості та завдання неприбуткових організацій. Джерела формування та напрями використання коштів неприбуткових організацій. Благодійництво. Спонсорство. Меценатство.

Тема 8. Фінанси населення

Сутність фінансів населення, їх значення. Зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи.

Фінансові ресурси населення. Джерела формування доходів населення. Класифікація джерел формування доходів населення. Фактори, що впливають на рівень доходів населення.

Порядок використання доходів населення. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощадження.

Мотиви утворення заощаджень населення, їх класифікація. Рівень заощаджень населення. Сучасні тенденції формування заощаджень населення України.

Фінансовий портфель громадянина, його склад: споживчий портфель, накопичувальний та інвестиційний. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції.

Складові інвестиційного портфеля.

Портфель нагромадження та його складові.

Тема 9. Фінансовий ринок

Роль фінансового ринку у ринковій економіці. Фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу, та перерозподілу коштів. Функції фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку.

Класифікація структурних складових фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів. Страховий ринок. Взаємозв'язок складових фінансового ринку.

Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури. Первинний і вторинний ринки цінних паперів. Біржовий та позабіржовий обіг фондів цінностей. Характеристика основних видів цінних паперів, їх класифікація.

Фінансові інститути ринку. Фонд держмайна: його функції, завдання, обов'язки, організація. Роль фонду державного майна у процесі роздержавлення та приватизації. Роздержавлення і приватизація: суть та особливості.

Фінансові посередники. Функції та види фінансових посередників.

Роль Національного банку України на ринку державних цінних паперів.

Проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.

Змістовий модуль 4. Міжнародні фінанси

Тема 10. Міжнародні фінанси

Сутність, призначення та роль міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів.

Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Форми та види зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як складова загальної зовнішньоекономічної політики держави. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Валютні відносини та їх державне регулювання в Україні. Валютні системи: сутність, види і структура. Валютна політика держави.

Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація. Вплив міжнародного фінансового ринку на національні, фінансові ринки та національну економічну систему держави.

Міжнародний кредит та його форми. Класифікація міжнародних кредитів.

Тема 11. Інтеграція України у світову та європейську фінансову систему

Основні напрями інтеграції України у світову фінансову систему. Специфічні особливості та проблеми функціонування валютного ринку в Україні. Основні напрями інтеграції України у світову фінансову систему

Формування й розвиток Європейського валютного союзу. Україна та ЄС: особливості організації міжнародних фінансових зв'язків та перспективи їх розвитку.

Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	Денна форма				
		У тому числі				
	л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Суть фінансів, фінансова система країни						
1. Сутність та функції фінансів	10	3	2	-	-	5
2. Фінансова система та фінансовий механізм	13	4	4	-	1	4
3. Податкова система держави	9	4	2	-	1	2
Модульний контроль						
Разом за змістовним модулем 1	32	11	8	-	2	11
Змістовий модуль 2. Бюджетні відносини та державні фінанси						
4. Бюджет і бюджетна система держави	10	4	2	-	1	3
5. Державні доходи та видатки	8	2	2	-	1	3
6. Державний кредит й державний борг	10	4	2	-	1	3
Модульний контроль						
Разом за змістовним модулем 2	28	10	6	-	3	9
Змістовий модуль 3. Фінанси суб'єктів господарювання та фінансовий ринок						
7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій	9	2	2	-	2	3
8. Фінанси населення	9	2	2	-	2	3
9. Фінансовий ринок	8	2	2	-	1	3
Модульний контроль						
Разом за змістовним модулем 3	26	6	6	-	5	9
Змістовий модуль 4. Міжнародні фінанси						
10. Міжнародні фінанси	17	3	2	-	-	12
11. Інтеграція України у світову та європейську фінансову систему	17	2	2	-	-	13
Модульний контроль						
Разом за змістовним модулем 4	34	5	4	-	-	25
Усього годин	120	32	24	-	10	54
Індивідуальне завдання						5
Контрольний захід						5
Усього годин	120	32	24		10	64

6. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин денна форма
Змістовний модуль 1. Суть фінансів, фінансова система країни	
<p>Тема 1. Сутність та функції фінансів Специфічні ознаки фінансів, характерні риси та суспільне призначення. Мікро- і макрорівні вивчення фінансів. Фінанси, особливості їх функціонування – економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави. Відбиття специфіки товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки на фінансових відносинах.</p>	4
<p>Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм Державні фінанси та їх ланки: державний бюджет і місцеві бюджети, державні цільові фонди; фінанси державного сектора економіки, державний кредит, резервні та страхові фонди органів державної влади. Поняття про управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Органи управління фінансами та їхні функції.</p>	4
<p>Тема 3. Податкова система держави Історія виникнення податків, різновиди податків й зборів. Порівняльна характеристика податків різних країн</p>	4
Змістовний модуль 2. Бюджетні відносини та державні фінанси	
<p>Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту. Класифікація бюджетного дефіциту. Динаміка бюджетного дефіциту в Україні</p>	2
<p>Тема 5. Державні доходи та видатки Податкові надходження. Державні позики, емісійний дохід та їх значення у системі доходів бюджету. Неподаткові доходи бюджету, їх склад і призначення. Децентралізовані державні доходи. Доходи державних підприємств та організацій складова частина державних доходів. Прибуток державних підприємств.</p>	4
<p>Тема 6. Державний кредит й державний борг Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств та організацій. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу в державі. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних і регіональних потреб. Види державних боргових цінних паперів, їх характеристика та законодавче регулювання. Емісія державних боргових цінних паперів: вибір їх видів, обґрунтування термінів обігу, форми виплати доходів тощо</p>	2
Змістовний модуль 3. Фінанси суб'єктів господарювання та фінансовий ринок	
<p>Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств, особливості їх формування в умовах ринку. Склад грошових фондів і доходів, порядок їх утворення і використання в умовах ринку. Економічні методи й способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування доходів. Поділ коштів підприємства на власні та залучені. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл. Види витрат.</p>	2

Собівартість продукції, робіт, послуг та її складові.	
<p>Тема 8. Фінанси населення</p> <p>Порядок використання доходів населення. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощадження. Мотиви утворення заощаджень населення, їх класифікація. Рівень заощаджень населення. Сучасні тенденції формування заощаджень населення України.</p>	2
<p>Тема 9. Фінансовий ринок</p> <p>Класифікація структурних складових фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів. Страховий ринок. Взаємозв'язок складових фінансового ринку. Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури. Первинний і вторинний ринки цінних паперів. Біржовий та позабіржовий обіг фондових цінностей. Характеристика основних видів цінних паперів, їх класифікація.</p>	2
Змістовий модуль 4. Міжнародні фінанси	
<p>Тема 10. Міжнародні фінанси</p> <p>Валютні відносини та їх державне регулювання в Україні. Валютні системи: сутність, види і структура. Валютна політика держави. Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація. Вплив міжнародного фінансового ринку на національні, фінансові ринки та національну економічну систему держави.</p>	2
<p>Тема 11. Інтеграція України у світову та європейську фінансову систему</p> <p>Основні напрями інтеграції України у світову фінансову систему. Специфічні особливості та проблеми функціонування валютного ринку в Україні. Основні напрями інтеграції України у світову фінансову систему</p>	2
Разом	

8. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин денна форма
Змістовий модуль 1. Суть фінансів, фінансова система країни	
<p>Тема 1. Сутність та функції фінансів</p> <p>Сутність і джерела формування фінансових ресурсів. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси. Фінансові ресурси держави, підприємств і населення.</p>	5
<p>Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм</p> <p>Роль міжнародних фінансів у розвитку інших складових фінансової системи держави. Фінансове право. Правове регулювання фінансових відносин. Розвиток фінансового законодавства в Україні.</p>	5
<p>Тема 3. Податкова система держави</p> <p>Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і методи її побудови. Структурна побудова податкової системи. Податкова система України, основні етапи її становлення. Податкова політика. Податкова служба, склад податкової служби України.</p>	5
Змістовий модуль 2. Бюджетні відносини та державні фінанси	

<p>Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави</p> <p>Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування. Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні. Поняття фінансової автономії та показники її рівня.</p>	5
<p>Тема 5. Державні доходи та видатки</p> <p>Сутність і принципи кошторисного фінансування. Кошторис: види та його основні елементи. Сутність і роль державних цільових фондів на сучасному етапі. Об'єктивна необхідність їх створення. Класифікація державних цільових фондів, доходи та витрати державних цільових фондів. Проблеми і перспективи їхнього функціонування.</p>	5
<p>Тема 6. Державний кредит й державний борг</p> <p>Відмінності державного кредиту від банківського. Форми та види державного кредиту. Позики, їх класифікація за правом емісії, формами виплати доходів, методами розміщення, термінами погашення та іншими ознаками.</p>	5
Змістовий модуль 3. Фінанси суб'єктів господарювання та фінансовий ринок	
<p>Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій</p> <p>Фінанси неприбуткових організацій. Види неприбуткових організацій. Особливості та завдання неприбуткових організацій. Джерела формування та напрями використання коштів неприбуткових організацій. Благодійництво. Спонсорство. Меценатство.</p>	5
<p>Тема 8. Фінанси населення</p> <p>Фінансовий портфель громадянина, його склад: споживчий портфель, накопичувальний та інвестиційний. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції. Складові інвестиційного портфеля. Портфель нагромадження та його складові.</p>	5
<p>Тема 9. Фінансовий ринок</p> <p>Фінансові інститути ринку. Фонд держмайна: його функції, завдання, обов'язки, організація. Роль фонду державного майна у процесі роздержавлення та приватизації. Роздержавлення і приватизація: суть та особливості. Фінансові посередники. Функції та види фінансових посередників. Роль Національного банку України на ринку державних цінних паперів. Проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.</p>	5
Змістовий модуль 4. Міжнародні фінанси	
<p>Тема 10. Міжнародні фінанси</p> <p>Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як складова загальної зовнішньоекономічної політики держави. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародний кредит та його форми. Класифікація міжнародних кредитів.</p>	11
<p>Тема 11. Інтеграція України у світову та європейську фінансову систему</p> <p>Формування й розвиток Європейського валютного союзу. Україна та ЄС: особливості організації міжнародних фінансових зв'язків та перспективи їх розвитку.</p>	12
Разом	68

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання – це різновид самостійної роботи, яка визначається як навчальна діяльність студента, спрямована на вивчення і оволодіння матеріалом навчальної дисципліни без участі викладача. Характерними ознаками цього є наявність завдання і цільової установки на його виконання.

Індивідуальне завдання виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення навчальної дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Індивідуальне завдання (ІНДЗ) необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни «Фінанси». ІНДЗ дозволяє студентам опанувати необхідні практичні навички при вирішенні конкретних практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних з темою ІНДЗ.

ІНДЗ складається з двох частин: теоретичної та розрахункової.

10. Методи навчання

Методи навчання навчальної дисципліни «Фінанси» — взаємодії між викладачем і студентами, під час яких відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок.

1. За характером подачі (викладення) навчального матеріалу: вербальні, наочні, практичні (лекція, бесіда, ілюстрації, демонстрації, вправи).

2. За організаційним характером навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні; бінарні (подвійні) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

4. Методи контролю і самоконтролю в навчанні (методи усного та письмового опитування).

11. Методи контролю

Оцінювання засвоєння лекційних питань.

Оцінювання засвоєння питань для самостійного вивчення.

Оцінювання виконання практичних завдань.

Проведення поточного модульного контролю.

Проведення підсумкового іспиту.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	6	0...6
Виконання і захист практичних робіт	3...5	3	9...15
Модульний контроль	10...15	1	10...15
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	10	0...10
Виконання і захист практичних робіт	2...5	9	18...45
Модульний контроль	10...15	1	10...15
Виконання і захист РГР (РР, РК)	13...20	1	13...20
Усього за семестр			60...100

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з:

1. Вплив міжнародного фінансового ринку на національні, фінансові ринки та національну економічну систему держави (*сума – 30 балів*).

2. Класифікація бюджетного дефіциту. Динаміка бюджетного дефіциту в Україні (*сума – 30 балів*).

3. Завдання (*сума – 40 балів*).

Визначити види фіскальної політики держави, яким характерні відповідні заходи, та заповнити таблицю. Якщо зазначена характеристика правильна, то замість «?» поставите «+», а якщо ні, то — «-».

Стимулююча фіскальна політика	Заходи	Стримуюча фіскальна політика
?	Підвищення ставок податків, введення нових видів податків, відміна податкових пільг	?
?	Зниження ставок податків, відміна окремих видів податків, розширення податкових пільг	?
?	Ухвалення рішень про збільшення обсягів бюджетних видатків	?

?	Ухвалення рішень про скорочення обсягів бюджетних видатків	?
?	Свідоме збільшення державою бюджетного дефіциту	?
?	Ухвалення державою рішення про бюджетний надлишок	?

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання. Самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки: може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності, за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбаченої програмою.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування. Знати основні поняття навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків. Мати елементарні навички виконання завдань.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити всі індивідуальні завдання, виконати всі КР, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Вміти формулювати висновки, застосовуючи теоретичні знання на практиці. Самостійно виконувати практичні завдання, передбачені програмою.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та вміти застосовувати їх. Робити аргументовані висновки, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених перед ним завдань, а також виконувати завдання, не передбачені навчальною програмою.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

Складові:

- робоча програма дисципліни;
  - конспект лекцій;
  - тематики індивідуальних завдань;
  - приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань;
  - питання, тести для контрольних заходів;
- Додаткові складові НМКД (за необхідністю):
- комп'ютерні презентації;
  - ілюстративні матеріали (плакати, таблиці тощо).

14. Рекомендована література

14.1 Базова

1. Конституція України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
2. Бюджетний Кодекс України [Текст] / Центр навчальної літератури. – 2018, 140 с.
3. Податковий кодекс України із змінами та доповненнями.
4. Фінанси: навч. посібник в 2-х частинах / Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін. / за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
5. Фінанси [Текст]: навч. посібник / Іжевський П.Г., Кошонько О.В. – Львів: «Магнолія 2006», 2013.– 373 с.
6. Кремень О. І. Фінанси [Текст]: навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. — К.: ЦУЛ, 2012. — 416 с.
7. Навчальний економічний словник-довідник (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, економічний аналіз, економіка підприємства, менеджмент, маркетинг, фінанси, банки, інвестиції, біржова діяльність) [Текст]: терміни, поняття, персоналії / Уклад.: В.С. Іфтемичук, В.А. Григорев, М.І. Манілич, Г.Д. Шутак; За ред. Г.І. Башнянина, В.С. Іфтемичука. — 2-ге вид., виправл. і доп. — Львів : Магнолія-2006, 2007. — 688 с.
8. Фінанси: [Текст]: навч.посібник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.
9. Національні фінанси: [Текст]: навч.посібник / Грушко В.І, Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 660 с.

14.2 Допоміжна

1. Венгер В.В. Фінанси: навч. посіб. / В.В. Венгер - К.: Центр учбової літератури, 2009. – 432 с.
2. Власова Н.О., Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Н.О. Власова, О.А. Круглова, Л.І.Безгінова – К.: Центр учбової освіти, 2007 – 271 с.
3. Івасів Б.С. Гроші і кредит: підручник. – 3-тє вид., змін. і доп. / Б.С.

Івасів. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. - 528 с.

4. Меренкова Л. О. Фінанси: конспект лекцій у схемах і таблицях / Л.О. Меренкова. – Х.: ХНЕУ, 2010. – 79 с.

5. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): навч. посіб. – 2-ге вид., доп. і перероб. / В.М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.

6. Фінанси: курс для фінансистів: підручник / за ред. д.е.н, проф. Буряка П. Ю., д.е.н. проф. Жихор О. Б. – К.: 2Ха-Тек Прес, 2010. – 528 с. 6. Фінансове право: підручник / М. П. Кучерявенко, Д. О. Білінський, О. О. Дмитрик та ін. – Х.: Право, 2013. – 400 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт міністерства освіти, науки, молоді та спорту. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>

2. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bank.gov.ua>

3. Офіційний сайт державної служби статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://smida.gov.ua>

5. Ресурс Trading Economics. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ru.tradingeconomics.com/ukraine/indicators>

6. Бібліотека Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.nbuv.gov.

7. Офіційний сайт Академії фінансового управління Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ndfi.minfin.gov.ua/>.

8. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>

9. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/>

10. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

11. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

12. Офіційний сайт Журналу «Урядовий кур'єр» . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukurier.gov.ua/>.